ROMÂNIA

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII PLENUL

HOTĂRÂREA nr. 638

din 2 aprilie 2009

Analizând proiectul de Lege privind Codul civil, transmis spre avizare de Ministerul Justiției;

În temeiul dispozițiilor art. 38 alin. (3) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările ulterioare;

PLENUL CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII

H O T Ă R Ă Ş T E :

Art. 1. - Avizează favorabil proiectul de Lege privind Codul civil, cu observațiile și propunerile prezentate în anexa care face parte integrantă din prezenta hotărâre.

Art. 2. - Hotărârea se comunică Parlamentului României – Comisia juridică, de disciplină și imunități a Camerei Deputaților.

Dată în București, la 02.04.2009

PREȘEDINTE,
Judecător Virgil Viorel ANDREIEȘ

Anexă la Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 638 din 2 aprilie 2009

AVIZ

referitor la proiectul Codului civil

În urma examinării proiectului Codului civil, transmis spre avizare de Ministerul Justiției;

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

În temeiul art. 38 alin.(3) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările ulterioare, în baza Hotărârii nr. 638 din 2 aprilie 2009 a Plenului Consiliului Superior al Magistraturii,

Avizează favorabil proiectul Codului civil, cu observațiile și propunerile prezentate în cele ce urmează:

I. Observații și propuneri cu caracter general

1. Propunem definirea noțiunii de **«convenție nescrisă»** sau **«clauză nescrisă».**

Avem în vedere pe de o parte faptul că, așa cum se poate deduce, termenul « nescrisă » are în textul proiectului un înțeles diferit de cel din limbajul comun, ceea ce ar fi necesitat definirea acestuia.

În lipsa unei definiții, s-ar putea deduce că, **prin convenție/clauză considerată nescrisă se înțelege acea convenție sau clauză contrară dispoziției legale, care nu produce niciun efect.**

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax: 311 69 01
Web: www.csm1909.ro

Pentru a evita orice confuzie, având în vedere că în doctrina dreptului civil român nu se utilizează acest termen, propunem fie definirea noțiunii, fie înlocuirea, în tot cuprinsul proiectului noului Cod civil în care se utilizează această sintagmă, a textului **"este considerată nescrisă"** cu textul **„este nulă și neavenită", «este nulă de drept»** sau este **«lovită de nulitate absolută»**, dacă acesta este sensul avut în vedere, fie înlocuirea cu textul **„este considerată inexistentă"**. Această ultimă soluție este cea mai adecvată, întrucât spre deosebire de nulitate, nu presupune intervenția instanței de judecată

3. În cuprinsul proiectului, se face trimitere în mai multe situații la **procedura ordonanței prețedințiale,** prevăzându-se dispunerea unor măsuri de către instanța de judecată pe această cale, chiar dacă nu există un litigiu pe rol.

Propunem eliminarea trimiterilor la această procedură specială având în vedere că, potrivit Codului de procedură civilă, **pe cale de ordonanță prețedințială se pot dispune numai măsuri vremelnice, până la soluționarea pe fond a litigiului** (soluție menținută și de noul Cod de procedură civilă), or, în cazurile respective nu sunt îndeplinite aceste condiții.

Apreciem că, în condițiile în care se elimină trimiterile la ordonanța prețedințială, în situațiile în care nu sunt îndeplinite cerințele pentru aplicarea acestei proceduri speciale, urmează a se aplica procedura comună prevăzută de Codul de procedură civilă

4. Analiza proiectului noului Cod civil a pus în evidență faptul că, în multe situații, principii fundamentale consacrate în doctrina dreptului civil – ex: principiul relativității efectelor contractului, principiul accesoriul urmează principalul – regimul

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax:311 69 01
Web: www.csm1909.ro

juridic al unor instituții de bază în dreptul civil – ex: nulitatea actului juridic civil, prescripția extinctivă, termenele de decădere – sunt trecute în plan secund, dându-se preferință principiului disponibilității, prin prevederea posibilității derogării de la aceste reguli, fie prin lege specială, fie prin voința părților.

Fără a minimaliza importanța principiul disponibilității părților, având în vedere că ne aflăm pe tărâmul dreptului privat, apreciem că trebuie găsit un echilibru între protejarea intereselor părților, protejarea interesului public, asigurarea unui regim juridic unitar al actelor juridice și asigurarea securității raporturilor juridice

5. Înlocuirea autorității tutelare cu instanța tutelară, care preia atribuțiile acestei prime autorități și primește multe alte atribuții noi, nu se justifică, raportat la realitățile societății și justiției românești și este de natură a încărca rolul instanțelor. Menționăm, cu titlu de exemplu, atribuții care proiectul Codului Civil revin instanței tutelare: autorizarea încheierii unor acte de către minorul cu capacitate de exercițiu restrânsă, autorizarea pentru efectuarea intervențiilor terapeutice asupra minorilor sau asupra persoanelor în imposibilitate de a-și exprima consimțământul, exercitarea atribuțiilor consiliului de familie atunci când acesta nu se constituie, numirea tutorelui etc.

La articolele 161-164, 170-171 se prevăd, pentru instanța tutelară, o serie de atribuții care nu au legătură cu activitatea de judecată, fiind pur administrative, în contextul în care tendința este cea de degrevare a instanțelor de judecată de atribuțiile nejurisdicționale., motiv pentru care propunem eliminarea acestora.

Considerăm că modificările preconizate nu au în vedere resursele insuficiente ale instanțelor judecătorești, materiale și umane, exercitarea acestor atribuții de către instanțe necesitând personal numeros atât din rândul judecătorilor cât și al grefierilor, pregătire specifică, personal auxiliar specializat în psihologia copilului, spații special amenajate

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax:311 69 01
Web: www.csm1909.ro

pentru primirea și ascultarea minorilor etc.

6.Consiliul de familie, instituție nou creată, considerăm că va fi inoperantă, prin formalismul său, dat fiind alcătuirea acestuia (din rude ale minorului), atribuțiile lui și modalitățile în care se exercită (ia decizii, dă avize, ține un registru în acest sens, organizează ședințe etc.).

Realitatea socială existentă la acest moment impune eliminarea instituției « consiliului de familie »

7. Apreciem că instituția logodnei ar trebui regândită, în ceea ce privește condițiile încheierii și efectele pe care aceasta le produce, cu eliminarea dispozițiilor care sunt de natură să constrângă părțile la încheierea căsătoriei.

8. Apreciem că realitatea socială din prezent impune reglementarea concubinajului, cu recunoașterea posibilității părților de a încheia convenții cu privire la bunurile dobândite.

9. Se constată unele neconcordanțe între procedura referitoare la dreptul la replică și dreptul la rectificare reglementată de proiect (art. 264 – 270) și procedura similară reglementată pentru presa audiovizuală de Decizia Consiliului Național al Audiovizualului nr. 187/2006 privind Codul de reglementare a conținutului audiovizual.

În afară de aceste neconcordanțe, precizăm că, potrivit dispozițiilor art. 41 alin. (2) din Legea audiovizualului nr. 504/2002, cu modificările și completările ulterioare, Consiliul Național al Audiovizualului este abilitat să adopte, pentru domeniul audiovizual, procedura necesară exercitării efective a dreptului la replică sau la

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax:311 69 01
Web: www.csm1909.ro

rectificare, precum și orice măsuri necesare, inclusiv sancțiuni, în vederea garantării exercitării acestor drepturi într-o limită rezonabilă de timp de la primirea cererii solicitantului.

Apreciem că aceste proceduri speciale, atât pentru presa scrisă, cât și pentru presa audiovizuală, ar trebui reglementate prin legi speciale și nu prin noul Cod civil care, în ceea ce privește apărarea drepturilor nepatrimoniale ar trebui să rămână dreptul comun. Desigur, aceasta nu exclude posibilitatea inserării în proiect a unor dispoziții de principiu în ceea ce privește dreptul la replică și dreptul la rectificare, cu precizarea că reglementarea procedurii de exercitare efectivă a acestor drepturi se face prin lege specială.

În măsura în care aceste argumente nu sunt acceptate și se optează pentru reglementarea acestor drepturi în noul Cod de procedură civilă, este necesară fie corelarea cu dispozițiile similare din legile speciale, fie abrogarea acestor dispoziții din legile speciale.

10. Se constată caracterul restrictiv al reglementărilor referitoare la regimurile matrimoniale, atât în ceea ce privește varietățile, cât și în ceea ce privește modurile de formare.

11. Se constată că, în cuprinsul secțiunii referitoare la respectul vieții private și al demnității persoanei, sunt instituite o serie de interdicții, fără a se preciza care sunt sancțiunile în cazul încălcării acestora.

12. Apreciem că ar trebui definită sintagma „bunele moravuri".

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax:311 69 01
Web: www.csm1909.ro

Anexă la Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 638 din 2 aprilie 2009

Observații și propuneri pe secțiuni, capitole sau articole

- **Art. 1** - Se propune reformularea textului astfel :

« **Art.1** – Dispozițiile prezentului cod reglementează raporturile patrimoniale și cele nepatrimoniale dintre persoane, ca subiecte de drept civil. »

- **Art. 2** - Se propune reformularea textului astfel :

Art.2 – Prezentul cod este alcătuit dintr-un ansamblu de reguli care constituie dreptul comun pentru toate domeniile la care se referă litera și spiritul dispozițiilor sale

- **Art. 9** – S-a apreciat că dispozițiile alin. (1) și (3) sunt neconstituționale, întrucât exclud rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție de a asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii, astfel cum este prevăzut de art. 126 alin. (3) din Constituția României. Pentru punerea de acord cu legea fundamentală, se propune eliminarea alin. (1) și modificarea alin. (3), în sensul eliminării sintagmei "în cazul dedus judecății".

- **Art. 15** - Ar trebui precizat care relevanța „culpei grave" asupra răspunderii, în condițiile în care la alin. (1) se precizează că persoana răspunde pentru fapte săvârșite cu intenție/din culpă.

Se propune completarea alin. (3), în sensul ca, după sintagma « deși trebuia » să fie adăugată sintagma « și putea ».

- **Art. 16** - S-a apreciat că ar trebui definită sintagma "credință invincibilă".

- **Art. 21** - Se propune reformularea textului alin. (2) astfel :

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax: 311 69 01
Web: www.csm1909.ro

« (2) În cazul în care un drept, act sau fapt a fost radiat, se prezumă că, de la data radierii, el nu există. »

- **Art. 24** – S-a apreciat că reglementarea este excesivă.

Ar trebui ca dreptul de a consulta registrele publice să fie recunoscut numai persoanelor care justifică un interes legitim.

- **Art. 25** - S-a apreciat că, la alin. (3), definiția persoanei juridice de este incompletă, propunându-se reformularea textului.

- **Art. 31** - S-a apreciat că formularea alineatelor (2) și (3) este neclară și poate genera confuzii.

- **Art. 35** - Se propune reformularea textului astfel :

« **Art.35** – Capacitatea de folosință începe la nașterea persoanei și încetează odată cu moartea sau declararea judecătorească a morții acesteia. »

- **Art. 36** – Se propune a fi reanalizat conținutul art. 36 întrucât condiția de a se „naște viabil" copilul lasă loc de interpretare, atât din punct de vedere medical (viabilitatea este un aspect controversat), cât și al persoanei îndreptățite să o constate.

Astfel, dacă cerința prevăzută se justifică pentru recunoașterea unor drepturi patrimoniale, aceasta nu se întâmplă și referitor la recunoașterea altor drepturi fundamentale, precum dreptul la viață, la sănătate și la integritate. Ca atare, un copil născut viu, dar neviabil, s-ar putea aprecia ca neavând dreptul la viață, sănătate și integritate, interpretare care nu este corectă.

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax:311 69 01
Web: www.csm1909.ro

În dreptul actual, este suficient pentru recunoașterea drepturilor unui copil ca acesta să se nască viu. Soluția actuală a înlăturat riscurile controverselor medicale privind noțiunea viabilității.

Potrivit modificărilor, un copil născut prematur sau care prezintă malformații grave despre care știința medicală ar susține că nu poate trăi nu este viabil. Apreciem că vor apărea dificultăți în noul sistem adoptat acolo unde realitatea demonstrează că barierele biologice pot fi depășite.

Considerăm că vor apărea discuții și în cazul copiilor care se nasc morți, din diferite motive, independente de sarcină, și care ar fi putut fi viabili.

S-a apreciat că sistemul actual, mult mai simplu, este preferabil.

- Art. 37 - S-a apreciat că este incompletă definiția dată de art. 37 capacității de exercițiu. În text se face referire la "aptitudinea persoanei de a încheia singură acte juridice civile".

Proiectul nu are în vedere toate situațiile juridice, care i-ar putea conferi persoanei fizice deplină capacitate de exercițiu, ci numai la încheierea actelor juridice. S-ar putea deduce că există o deplină capacitate de exercițiu pentru încheierea de acte juridice, o alta pentru asumarea de obligații și alte capacități pentru faptele licite sau pentru cele ilicite, ceea ce este de neconceput.

Apreciem că ar trebui menținută și inserată în cuprinsul textului analizat o definiție asemănătoare și îmbunătățită a celei formulate de art. 5 alin. 3 din Decretul nr. 31/1954, care este pe cât de completă pe atât de utilă, căci deplina capacitate de exercițiu trebuie raportată la toate situațiile juridice despre care face vorbire și art. 9 din proiectul codului

Propunem așadar reformularea definiției după cum urmează:

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax:311 69 01
Web: www.csm1909.ro

Anexă la Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 638 din 2 aprilie 2009

"Capacitatea de exercițiu este aptitudinea persoanei de a-și exercita drepturile și de a-și asuma obligații, prin acte și fapte juridice."

- **Art. 39** - S-a apreciat că, dacă textul vizează doar nulitatea relativă a căsătoriei, textul este incomplet.

Dacă vizează atât nulitatea relativă, cât și nulitatea absolută, se observă că acesta consacră o nouă concepție asupra regimului juridic al nulității.

S-a formulat și observația în sensul că, în interesul asigurării securității raporturilor juridice născute din actele încheiate de minor cu alte persoane, ar trebui ca, indiferent de buna sau reaua credință, capacitatea de exercițiu dobândită prin căsătorie să fie păstrată.

- **Art. 41** - Sintagma „acte de dispoziție de mică valoare" este prea vagă, impunându-se clarificarea acesteia.

- **Art. 45** - Se propune reformularea textului astfel:

„**Art.45** – Nulitatea relativă nu este înlăturată de simpla declarație a celui lipsit de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă că este capabil să contracteze. Dacă însă a folosit manopere dolosive, instanța, la cererea părții induse în eroare, poate considera valabil contractul atunci când apreciază că aceasta ar constitui o reparare a prejudiciului."

S-a apreciat că sensul instituirii acestei dispoziții este acela de a asigura repararea prejudiciului suferit de partea indusă în eroare și nu sancționarea părții care a recurs la manopere dolosive.

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax: 311 69 01
Web: www.csm1909.ro

- **Art. 54** – Ar trebui clarificată semnificația sintagmei „sub rezerva dispozițiilor în materie de carte funciară".

- **Art. 58** – Se propune ca denumirea marginală a art. 58 să fie "Drepturile persoanei" și nu "Drepturile personalității", pentru corectitudinea exprimării, având în vedere că reglementarea vizează drepturi ale ființei umane – persoană fizică.

- **Art. 59** - Se propune reformularea textului , în sensul eliminării sintagmei « o anumită ».

- **Art. 61** - S-a apreciat că expresia « interesul unic al societății » este neclară și s-a propus eliminarea sintagmei « unic ».

- **Art. 64** – S-a apreciat că alin. (2) ar trebui completat în sensul adăugării cerinței consimțământului persoanei în cauză.

- **Art. 66** – Propunem eliminarea parții finale a textului – "cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege", întrucât această sintagmă cu caracter general permite libertatea ca, printr-o lege specială ulterioară, să se prevadă, în mod arbitrar, cazurile în care actele care au ca obiect conferirea unei valori patrimoniale corpului uman, elementelor sau produselor sale sunt valabile.

Apreciem că, în măsura în care se are în vedere instituirea unor excepții de la această regulă, ele trebuie să fie expres și limitativ prevăzute în textul articolului 66.

- **Art. 71, 72, 73** – Se propune eliminarea art. 71-73, întrucât o eventuală

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax: 311 69 01
Web: www.csm1909.ro

intervenție în scop științific asupra unei persoane aflată în situațiile enumerate este inacceptabilă, încalcă drepturi fundamentale ale omului, iar consecințele pot fi deosebit de grave.

- **Art. 74** - Se propune reformularea textului, în sensul eliminării posibilității efectuării operațiilor în scop științific, fără consimțământul persoanei în cauză.

În opinia noastră, în această situație nu se poate pune problema să se facă distincție între refuzul justificat și refuzul nejustificat din partea persoanei.

În ceea ce privește o eventuală intervenție în scop științific fără consimțământul persoanei în cauză, aceasta este de neconceput, întrucât se încalcă drepturi fundamentale ale omului, iar consecințele pot fi deosebit de grave.

- **Art. 80** - S-a apreciat că ar trebui eliminată sintagma "îndeosebi".

De asemenea, se propune eliminarea literei i), întrucât s-ar putea interpreta în sensul că, o emisiune de divertisment în care sunt parodiate personaje din viața publică, ar putea fi considerată o atingere adusă vieții private.

- **Art. 81** - Se propune eliminarea textului, întrucât persoana nu este protejată în cazul folosirii abuzive a informațiilor.

- **Art. 89** – S-a apreciat că fapta ar trebui incriminată ca infracțiune – variantă a calomniei și introdusă în Codul penal.

- **Art. 94** - Se propune reformularea alin. (1) astfel:

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax:311 69 01
Web: www.csm1909.ro

« (1) Numele de familie se dobândește prin efectul filiației și se poate modifica prin efectul schimbării stării civile, în condițiile prevăzute de lege. »

- **Art. 100** – Se propune reformularea textului, întrucât este de natură să genereze confuzii.

Textele art. 100 și art. 106, referitoare la domiciliu, nu sunt în acord cu prevederile art. 97 și 98, ce reglementează atât domiciliul cât și reședința, ultimele două fiind, de altfel și contrare.

- **Art. 101** - Se propune reformularea textului, întrucât este neclar și este de natură să genereze confuzii.

- **Art. 104** - Se propune clarificarea expresiei „curatelă asupra bunurilor", având în vedere că, așa cum rezultă din proiect, curatela este o măsură de ocrotire a persoanei și nu a bunurilor.

- **Art. 106** - Este valabilă observația de la punctul precedent.

- **Art. 107** – Se propune reformularea alin. (2) astfel:
„(2) Alegerea domiciliului nu se prezumă, ci trebuie dovedită. »

- **Art. 112** - S-a apreciat că ar trebui clarificat dacă este vorba de actul juridic în sensul de negotium juris sau de înregistrarea actului în registrul de stare civilă.

- **Art. 120** – Se propune reformularea textului astfel:

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax:311 69 01
Web: www.csm1909.ro

Anexă la Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 638 din 2 aprilie 2009

„Tutela minorului se instituie atunci când ambii părinți sunt, după caz, decedați, necunoscuți, decăzuți din exercițiul drepturilor părintești sau li s-a aplicat pedeapsa penală a interzicerii drepturilor părintești, puși sub interdicție judecătorească, dispăruți ori declarați judecătorește morți, copilul este lipsit de îngrijirea ambilor părinți, precum și în cazul în care, la încetarea adopției, instanța hotărăște că este în interesul minorului instituirea unei tutele."

- **Art. 122** – Se propune completarea textului cu un alineat în care să se prevadă faptul că persoana sau familia care urmează a fi tutore trebuie să fie evaluată sub aspectul garanțiilor morale și condițiilor materiale necesare pentru asigurarea creșterii și dezvoltării normale a copilului.

Completarea este necesară și pentru corelarea cu prevederile Legii nr. 272/2004.

- **Art. 153** – Se propune eliminarea tezei a doua de la alin. (1), întrucât este greu de stabilit care sunt darurile potrivite cu starea materială a minorului.

- **Art. 155** – Se propune eliminarea alin. (3) pentru corelarea cu propunerea de la punctul precedent.

- **Art. 156** – S-a apreciat că la alin. (1) ar fi mai adecvată sancțiunea nulității relative.

De asemenea, s-a apreciat că ar trebui eliminat alin. (2), întrucât poate afecta interesele minorului.

- **Art. 158** – Se propune eliminarea de la alin. (1) a sintagmei „indicată de consiliul de familie », întrucât poate exista interesul unor rude de a indica o anumită

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax: 311 69 01
Web: www.csm1909.ro

bancă.

- **Art. 181** – Se propune ca sancțiunea să fie nulitatea absolută, întrucât persoana pusă sub interdicție este lipsită de discernământ.

- **Art. 187** - Se propune să se introducă lit. e) cu următorul conținut: „dacă din cauza bolii sau din alte motive, părintele sau tutorele este împiedicat să îndeplinească un anumit act în numele persoanei ce reprezintă sau ale cărei acte le încuviințează."

- **Art. 188** - Se propune completarea textului cu lit. d):
"d) în cazul prevăzut de art. 187 lit.e), instanța de la domiciliul persoanei reprezentate."

- **Art. 191** - Se propune completarea textului alin. (1) astfel:
„(1) Curatela se poate institui la cererea celui care urmează a fi reprezentat, a soțului său, a rudelor sau a celor arătați în art.121, precum și a tutorelui în cazul prevăzut de art. 187 lit. e)."

- **Art. 197** - Apreciem că formularea textului poate genera confuzii, motiv pentru care propunem eliminarea părții finale a textului "precum și orice alte organizații care îndeplinesc condițiile prevăzute la art.196."
În opinia noastră calitatea de persoană juridică trebuie prevăzută expres în lege, fiind dificil de apreciat cu privire la fiecare organizație în parte, dacă îndeplinește sau nu condițiile prevăzute la art. 96.

- **Art. 206** - Propunem reformularea alin. (2), în sensul eliminării posibilității

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax:311 69 01
Web: www.csm1909.ro

acoperirii nulității absolute, întrucât soluția contravine regimului juridic al nulităților actelor juridice civile, potrivit căruia numai nulitatea relativă poate fi acoperită.

La alin. (1) lipsește cuvântul „an" în sintagma „în termen de un an de la data....".

- **Art. 247** - Pentru acuratețe juridică, la alin. 1, propunem înlocuirea expresiei „care a încetat de a avea ființă" cu sintagma „care și-a încetat activitatea".

- **Art. 251** - Propunem înlocuirea sintagmei „își încetează ființa" cu expresia „încetează să existe" și a cuvântului „crearea" cu „înființarea".

- **Art. 256** - Propunem eliminarea sau reformularea textului, având în vedere că nu se face distincție între categoriile persoanelor juridice de drept public – ex. statul, unitatea administrativ teritorială - sunt subiecte de drept public.

- **Art. 259** – La alin. (2), propunem ca, după textul „se atribuie de instanța competentă, prin hotărâre supusă numai apelului" să se elimine sintagma „de instanța competentă", întrucât se repetă.

- **Art. 262** - Propunem modificarea alin. (1), în sensul înlocuirii sintagmei "personalitatea umană" cu sintagma "persoana fizică", pentru corectitudinea exprimării.

- **Art. 263** - S-a apreciat că la alin. (1) nu se justifică dreptul la acțiune pentru amenințarea de încălcare a drepturilor.

- **Art. 269** – Propunem eliminarea tezei a doua de la alineatul (1), având în vedere

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax: 311 69 01
Web: www.csm1909.ro

că, potrivit Codului de procedură civilă, pe cale de ordonanță prezidențială se pot dispune numai măsuri vremelnice, până la soluționarea pe fond a litigiului (soluție menținută și de noul Cod de procedură civilă), or, în cazul de față nu este vorba de un litigiu aflat pe rolul instanței.

Procedura ordonanței prezidențiale este incompatibilă cu verificarea exactității faptelor prezentate. Reglementarea dreptului la replică și la rectificare este suficientă în afara unui litigiu. Modul cum a fost exercitat și /sau respectat poate fi analizat în acțiunea în despăgubiri, fără să fie necesară intervenția instanței în această etapă.

- **Art. 272** – Este valabilă observația de la punctul precedent.

- **Art. 278** - Se propune eliminarea sintagmei „minori", întrucât și copii majori aflați în continuarea studiilor se află sub ocrotirea părinților.

- **Art. 283, 284** - Se propune reanalizarea reglementării instituției logodnei, în ceea ce privește condițiile de încheiere și efectele, cu precizările făcute la art. 285-287.

- **Art. 285, 286, 287** – Propunem eliminarea art. 285 – 287 care reglementează logodna.

Motivarea propunerii constă în aceea că reglementarea obligației restituirii darurilor și a posibilității obligării la despăgubiri în cazul ruperii logodnei pot constitui elemente de constrângere care să determine persoana în cauză la încheierea unei căsătorii cu privire la care s-a răzgândit în perioada logodnei.

Or, din moment ce căsătoria este o uniune liber consimțită, ruperea logodnei este o chestiune firească, dacă unul dintre viitorii soți s-a răzgândit cu privire la încheierea

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax:311 69 01
Web: www.csm1909.ro

căsătoriei și nu ar trebui să angajeze răspunderea patrimonială.

Apreciem că și în lipsa unei astfel de reglementări, persoana care a suferit un prejudiciu moral sau patrimonial are dreptul la despăgubiri potrivit dreptului comun.

- **Art. 289** – Alin. (4) intră în contradicție cu art. 413 alin. (2).

Considerăm că este de esența consacrării legislative a autorității părintești exercitate de ambii părinți ca amândoi să își dea consimțământul pentru căsătorirea minorului.

- **Art. 291** - Se propune reformularea alin. (2), în sensul ca, autorizarea căsătoriei să fie făcută fie de primar, fie de președintele consiliului județean sau municipal, având în vedere că cele două funcții nu sunt echivalente.

- **Art. 311** - Se propune eliminarea de la alin. (2) a ultimei ipoteze „ori au trecut doi ani de la încheierea căsătoriei", întrucât nu este normal ca nulitatea să fie acoperită prin simpla curgere a unui termen de 2 ani, dacă în acest interval de timp soții nu au convieţuit.

- **Art. 337** - Dispozițiile instituie o limitare a unuia dintre atributele dreptului de proprietate, și anume dispoziția.

De asemenea, alineatul 2 al aceluiași text conține o normă excesivă referitoare la actele de administrare pe care un soț nu le poate îndeplini fără acordul scris al celuilalt soț, respectiv "să deplaseze din locuință sau să dispună de bunurile care mobilează sau ornează locuința familiei fără consimțământul scris al celuilalt soț". În privința dispoziţiunii norma, deși foarte drastică își poate justifica adoptarea prin interesul de a se

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax:311 69 01
Web: www.csm1909.ro

conserva în orice chip patrimonial casnic. Numai că, nefăcând nicio distincție, textul se poate referi în egală măsură la un bun comun sau la un bun propriu al oricăruia dintre soți. "Deplasarea" din locuință poate fi imaginată *exemplis gratia* și ca mutarea unui șezlong din sufragerie pe terasă ori în grădină, operațiune care ar necesita potrivit textului citat acordul scris al celuilalt soț, ceea ce este absurd și inutil.

Apreciem că din text ar trebui să fie scos cel puțin verbul "a deplasa" care poate creea confuzii nedorite și aplicarea excesivă a unei interdicții inutile și lipsite de suport practic.

- **Art. 339** – Alineatul (1) nu se referă și la ipotezele în care căsătoria este desfăcută din culpa comună a soților sau prin acordul acestora fără a se reține vreo culpă și nu există copii minori.

- **Art. 340** – Propunem modificarea alin. (3) prin înlocuirea părții finale a textului "este considerată nescrisă" cu textul „este nulă de drept", este „lovită de nulitate absolută" sau „este considerată inexistentă".

Avem în vedere pe de o parte faptul că, așa cum se poate deduce, termenul « nescrisă » are în textul proiectului un înțeles diferit de cel din limbajul comun, ceea ce ar fi necesitat definirea acestuia.

În lipsa unei definiții, s-ar putea deduce că înțelesul ar fi în sensul că acea convenție sau clauză contrară dispoziției legale nu produce niciun efect.

Pentru a evita orice confuzie, având în vedere că în doctrina dreptului civil român nu se utilizează acest termen, am propus înlocuirea în sensul arătat. Desigur, o posibilă soluție este și aceea de definire a noțiunii de „convenție nescrisă" sau „clauză nescrisă".

Propunerea este generală, fiind valabilă pentru toate articolele din proiectul noului

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax:311 69 01
Web: www.csm1909.ro

Cod civil.

- **Art. 349** - Se propune reformularea textului – convenția matrimonială să fie comunicată la Uniunea Națională a Notarilor Publici din România o singură dată, după încheierea căsătoriei, de ofițerul stării civile.

S-a avut în vedere faptul că, până la încheierea căsătoriei, convenția matrimonială se poate schimba.

De asemenea, se propune modificarea alin. (5), în sensul ca, numai persoanele care justifică un interes legitim, să poată cerceta registrul respectiv.

- **Art. 355** – S-a apreciat că, având în vedere dispozițiile art. 358 din proiect, enumerarea ar trebui completată cu menționarea bunurilor dobândite înainte de căsătorie.

- **Art. 356** - Dispozițiile nu se corelează cu cele ale art. 342 și 343.

Astfel, art. 356 prevede că veniturile din muncă sunt bunuri comune, în timp ce dispozițiile art. 342 și 343 stipulează că soțul poate dispune liber de veniturile rezultate din exercitarea profesiei.

- **Art. 360** - Propunem eliminarea alin. (3), întrucât este posibil ca actul juridic încheiat de unul dintre soți, fără participarea celuilalt soț să fie lovit de nulitate absolută sau anulabil, efectele constatării nulității sau, după caz, anulării actului, constând în repunerea părților în situația anterioară și anularea actelor subsecvente

Or, în această ipoteză, sunt afectate drepturile dobândite de terți, care vor fi obligați să restituie prestațiile.

Pe de altă parte, dacă am accepta soluția alin. (3) ca pe o excepție de la efectele

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax:311 69 01
Web: www.csm1909.ro

nulității actului juridic, trebuie să observăm că nu este echitabil ca soțul care nu a participat la încheierea actului să fie dezavantajat în raport cu terții, mai ales în condițiile în care nu este stipulată nici măcar cerința ca aceștia să fie de bună credință la încheierea actului juridic.

- **Art. 362** - Propunem eliminarea alin. (2), întrucât este posibil ca actul juridic încheiat de unul dintre soți, fără consimțământul celuilalt soț este anulabil, efectele anulării actului, constând în repunerea părților în situația anterioară și anularea actelor subsecvente

Or, în această ipoteză, de regulă, sunt afectate drepturile dobândite de terți, care vor fi obligați să restituie prestațiile.

Dacă acceptăm soluția alin. (2) ca pe o excepție de la efectele nulității actului juridic, trebuie să observăm că nu este echitabil ca soțul să fie dezavantajat în raport cu terții, chiar dacă aceștia sunt de bună credință la încheierea actului juridic.

(Ex : Dacă unul dintre soți vinde apartamentul bun comun fără consimțământul celuilalt soț, este posibil ca acesta din urmă să nu mai aibă unde locui, întrucât terțul dobânditor este apărat de efectele nulității și nu este obligat să restiuie apartamentul ca efect al anulării actului de înstrăinare.)

- **Art. 376** - Se propune reformularea alin. (1) astfel:

„(1) La adoptarea acestui regim, soții trebuie să întocmească un inventar al bunurilor mobile ce aparțin fiecăruia dintre ei la data încheierii căsătoriei sau la data adoptării regimului."

- **Art. 395** – Propunem eliminarea art. 395 întrucât decesul unuia dintre soți

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax:311 69 01
Web: www.csm1909.ro

constituie un caz de încetare a căsătoriei (art. 276 alin. 4 din proiect), acțiunea de divorț rămânând fără obiect, întrucât o căsătorie care a încetat nu mai poate fi desfăcută printr-o hotărâre judecătorească.

Deși se deduce că au fost avute în vedere interesele de ordin patrimonial ale moștenitorilor reclamantului, care ar fi interesați să-l înlăture de la moștenire pe soțul pârât a cărui culpă exclusivă a fost constatată, soluția propusă de legiuitor, în afară de faptul că nu are niciun fundament logico-juridic, așa cum am arătat mai sus, este, în opinia noastră, și imorală, ajungându-se la situații în care descendenții, în calitate de moștenitori ai soțului reclamant se judecă cu propriul părinte într-un proces de divorț.

- **Art. 397** - Propunem eliminarea alin. (2), ca urmare a propunerii de la art. 395.

- **Art. 399** – Propunem reformularea alin. (2) - drepturile pe care legea sau convențiile încheiate anterior cu terții le atribuie soțului divorțat - întrucât nu este clar despre care drepturi este vorba.

- **Art. 400** – Propunem modificarea în sensul ca regimul matrimonial să înceteze la data la care hotărârea de divorț a devenit definitivă și nu la data introducerii cererii de divorț.

Avem în vedere faptul că, este posibil ca, în cursul procesului de divorț, să intervină împăcarea părților sau este posibil ca acțiunea de divorț să fie respinsă de instanță.

- **Art. 401** – Propunem eliminarea alin. (2) din considerentele arătate la art. 360 și 362.

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax: 311 69 01
Web: www.csm1909.ro

- **Art. 403** – Propunem eliminarea articolului 403, întrucât aceste dispoziții sunt de natură să îl constrângă pe soțul care nu mai dorește continuarea căsătoriei și are o situație materială precară, să continue această căsătorie de teamă că va fi obligat la despăgubiri pe care nu are posibilitatea de a le plăti.

- **Art. 405, 406, 407, 408, 409, 410** – Propunem eliminarea art. 405-410 referitoare la prestația compensatorie, reglementată în această formă.

În opinia noastră introducerea acestor dispoziții legale este în măsură să încurajeze încheierea unor căsătorii din considerente de ordin exclusiv material, nu în scopul de a întemeia o familie, ci în scopul de a primi, după o scurtă convieţuire, o prestație compensatorie care să asigure un anumit nivel de trai.

Avem în vedere situațiile în care persoane fără venituri sau cu venituri foarte reduse încheie căsătorii cu persoane care au venituri mari și foarte mari, urmând ca la desfacerea căsătoriei să beneficieze de o prestație compensatorie, care să compenseze diferențele importante pe care divorțul le-ar determina în modul de viață al celui care o solicită.

Este evident că în cazul diferențelor foarte mari de venituri sau în cazul în care fostul soț care solicită prestația compensatorie nu realizează venituri, întrucât deși are capacitate de muncă, refuză să presteze o activitate.

În opinia noastră reglementarea ar putea fi menținută numai în condițiile în care textul ar fi modificat, în sensul instituirii unor cerințe obligatorii pentru acordarea prestației compensatorii la desfacerea căsătoriei – ex: condiția unei durate minime a căsătoriei și condiția ca soțul solicitant să fi suferit prin desfacerea căsătoriei o modificare a modului de viață care să determine scăderea nivelului de trai sub un nivel decent, chiar dacă nu se află în incapacitate de muncă (pentru a se face deosebirea de obligația de

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax:311 69 01
Web: www.csm1909.ro

întreținere între foștii soți).

S-a apreciat a fi inoportună, chiar contrară moralei, reglementarea instituției prestației compensatorii prevăzute de art. 405 și următoarele, dispoziții care favorizează încheierea căsătoriilor din interes, accentuează caracterul material al relațiilor dintre soți și conferă o miză deosebită în cazul stabilirii culpei la desfacerea căsătoriei prin divorț.

Ca efect, vor exista mai multe litigii pe rolul instanțelor și se vor ridica probleme deosebite de probatorii care chiar pot afecta principiile sănătoase ale vieții de familie.

Lipsa de precizie în adoptarea unei instituții juridice noi de acest gen poate da naștere la abuzuri și arbitrariu. În unele cazuri chiar și schimbarea numelui poate determina schimbarea statutului social, al reputației sau a imaginii publice.

- **Art. 411** – Se propune completarea textului alin. (1), în sensul precizării autorității sau instituției care întocmește raportul de anchetă socială.

- **Art. 412** – Textul consacră o instituție similară „custodiei comune" din dreptul anglo-saxon. În condițiile în care regula va fi autoritatea părintească exercitată de ambii părinți divorțați, legiuitorul trebuie să dezvolte reglementarea acestei instituții, altfel în practică vor fi mari dificultăți a implementării ei. Concret, trebuie prevăzut ce se în ce mod doi părinți divorțați (care de regulă au domicilii diferite) își vor exercita în comun drepturile și îndatoririle în legătură cu copilul lor, dispozițiile din art. 500 și următoarele nefiind suficiente în situația analizată, iar art. 521 și 522 trimițând direct la dispozițiile art. 411.

- **Art. 413** – Textul face referire la ceea ce în sistemul anglo-saxon este „custodia unică" și care se dispune exclusiv în interesul superior al minorului, fără a detalia însă.

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax: 311 69 01
Web: www.csm1909.ro

Este evident că, în caz de divorț al părinților, interesul superior al minorului nu poate fi decât acela de a păstra relația firească copil-părinte cât mai aproape de cea dinaintea divorțului părinților, în măsura în care nu se dovedește pericolul asupra dezvoltării sale fizice și psihice. Or, față de situațiile ivite des în practică când părintele căruia i s-a încredințat minorul spre creștere și educare obturează relația dintre acesta și celălalt părinte, trebuie prevăzută obligația pentru părintele care are custodia de a asigura relația firească a copilului cu celălalt părinte, sub sancțiunile prevăzute de lege. În acest fel, dreptul acestui din urmă părinte consacrat în alin 2 devine o obligație al părintelui care are custodia, ceea ce e menit să atragă atenția asupra respectării de ambii părinți a interesului superior al copilului.

De asemenea, întrucât în prezent deseori autoritățile (cum ar fi grădinița, școlile, spitalele etc) nu permit părintelui căruia nu i s-a încredințat minorul să ia contact cu acesta sau să se intereseze de situația acestuia, se impune legislativ prevederea obligației autorităților responsabile de îngrijirea, educarea și formarea minorului de a asigura relația firească dintre copil și părinte. Aceasta pentru că situația juridică dintre cei doi părinți (căsătoriți, divorțați, concubini etc) nu trebuie să afecteze relația fiecăruia dintre ei cu copilul. Un sprijin pentru prevederea aceste obligații în sarcina autorităților este reglementarea în art. 505 lit d a îndatoririi părinților de a coopera cu persoanele fizice și persoanele juridice cu atribuții în domeniul îngrijirii, educării și formării profesionale a copilului – or, această îndatorire nu poate fi îndeplinită cât timp nu există și o obligație a autorităților în acest sens.

Art. 413 alin. (2), art. 416 alin. (1) și art. 529 menționează dreptul la legături personale cu minorul al părintelui care nu are exercițiul autorității părintești. Din nou, legiuitorul nu detaliază în ce constau aceste legături persoanele, ele fiind și în prezent lăsate la latitudinea exclusivă a instanței de judecată, ceea ce a dus la situații

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax:311 69 01
Web: www.csm1909.ro

inacceptabile cum ar fi: perioade de doar câteva ore pe lună la contact fizic cu minorul sau doar dreptul la vizitare la domiciliul celuilalt părinte de către cel căruia nu i-a fost încredințat minorul sau prezența obligatorie a primului la contactul dintre minor și celălalt părinte sau neacordarea dreptului de a lua contact prin mijloace moderne de comunicație cu minorul. Este evident că în aceste situații, deși legea prevede, părintele care nu are custodia minorului nu poate veghea asupra creșterii și educării părintelui căruia copilul a fost încredințat, dreptul său rămânând doar unul teoretic.

În mod corelativ, pentru a preîntâmpina violențe asupra minorului, trebuie prevăzută posibilitatea instanței de a interzice în mod expres apropierea părintelui de minor în anumite condiții și pentru o anumită perioadă.

- **Art. 434** – Se propune eliminarea ultimei teze de la lit. a), întrucât precizarea este inutilă.

- **Art. 449** - Textul ar trebui modificat prin înlocuirea sintagmei "orice persoană" cu sintagma "orice persoană care justifică un interes legitim", pentru a se evita formularea unor cereri abuzive.

- **Art. 579** – Există neconcordanță între denumirea articolului și conținutul acestuia.

În text se precizează că "dreptul de proprietate privată nu se stinge prin neuz". Având în vedere că dreptul de proprietate privată nu se stinge, art. 579 ar trebui să fie intitulat în alt mod, care să sublinieze ceea ce rezultă din enunț și nu teza contrarie.

- **Art. 601** – Propunem înlocuirea la alin. (3) a expresiei „este considerabilă" cu

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax: 311 69 01
Web: www.csm1909.ro

expresia "reprezintă mai mult de 50 % din valoarea imobilului ».

Termenul *considerabilă,* prin lipsa unui criteriu obiectiv de apreciere a valorii lucrării, poate conduce la soluții neunitare ale instanțelor.

- **Art. 645** – Apreciem că durata de 75 de ani este exagerat de mare și este în măsură să prejudicieze proprietarul care în această perioadă nu are dreptul de a dispune de bunul său, fiind o serioasă atingere adusă dreptului de proprietate..

Astfel, se poate ajunge în situația în care cel care dobândește prin convenție sau prin testament un bun cu privire la care s-a stipulat clauza de inalienabilitate să fie în situația de a nu-l putea înstrăina, deși nu are mijloace de subzistență sau nu își poate permite să suporte cheltuielile necesare pentru conservarea bunului.

Propunem ca durata să fie de maxim 20 de ani.

- **Art. 650** – Propunem înlocuirea denumirii marginale „Cazuri" cu denumirea „Formele proprietății comune".

- **Art. 676** – Se apreciază că instituirea obligației coproprietarilor de a ceda dreptul lor nu are aplicabilitate practică și constituie o încălcare a dreptului de proprietate, având în vedere, art. 1, Protocolul 1 din CEDO.

- **Art. 711** – Nu suntem de acord cu transformarea dreptului de superficie dintr-un drept perpetuu într-un drept cu durata limitată la 99 de ani.

Scopul constituirii acestui drept real este acela de a permite proprietarului unei construcții, edificate pe terenul altuia, de a folosi terenul pentru avea acces la clădire.

Or, construcția poate dura mai mult de 99 de ani, dreptul de proprietate asupra

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax:311 69 01
Web: www.csm1909.ro

acesteia putându-se transmite succesiv la moștenitorii proprietarului, care vor fi puși în situația de a nu mai avea acces la clădire dacă dreptul de superficie nu se reînnoiește.

Caracterizat în expunerea de motive ca o mare inovație a proiectului de Cod civil – limitarea dreptului de superficie la 99 de ani, nu corespunde naturii juridice a instituției reglementate.

Or, acest drept trebuie să fie perpetuu, deoarece în structura acestui dezmembrământ al dreptului de proprietate se regăsește și dreptul de proprietate asupra construcției, drept care are un caracter perpetuu. Se impune corelarea cu art. 713 alin.2 care arată că dreptul la acțiunea confesorie al superficiei este imprescriptibil.

- **Art. 715** – Propunem eliminarea literei a) pentru corelarea cu propunerea de la art. 711.

- **Art. 789** – Din rațiuni de tehnică legislativă, propunem reformularea alin. (2), astfel:

„Legea specială în temeiul căreia este stabilită fiducia se completează cu dispozițiile prezentului titlu, în măsura în care nu conține dispoziții contrare."

- **Art. 876** – Apreciem că precizarea din finalul alin. (1) este de prisos, întrucât se înțelege că dispozițiile referitoare la bunurile proprietate publică se aplică numai atât timp cât bunurile au această calitate. Trecerea bunurilor în proprietate privată atrage modificarea corespunzătoare a regimului juridic.

- **Art. 877** – Formularea textului este prea generală. În opinia noastră, fiind vorba despre bunuri aflate în proprietate publică, bunuri care au un regim juridic restrictiv,

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax: 311 69 01
Web: www.csm1909.ro

limitele ar trebui prevăzute expres de lege și nu stabilite prin acordul între titularul proprietății publice și persoana interesată.

Dacă soluția este menținută ar trebui, cel puțin, ca alineatul (3) să fie completat cu precizarea că persoana interesată are dreptul la despăgubiri numai în cazul în care a suferit un prejudiciu.

- **Art. 900** – Propunem eliminarea de la alin. (1) a sintagmei „Sub rezerva unor dispoziții legale contrare", având în vedere necesitatea asigurării unui regim juridic unitar al bunurilor imobile.

Actuala soluție este de natură să asigure securitatea raporturilor juridice referitoare la bunurile imobile și s-ar preveni dobândirea frauduloasă a unor imobile.

De aceea, în opinia noastră, nu ar trebui să se permită ca, prin legi speciale să se deroge de la regimul juridic instituit de Codul civil.

- **Art. 901** – Este valabilă observația de la punctul precedent.

- **Art. 968** – Propunem modificarea alin. (2), în sensul ca, dovada ultimului domiciliu al celui decedat să se facă numai cu înscrisuri.

- **Art. 970** – Propunem eliminarea sintagmei „Dacă prin lege nu se prevede altfel", întrucât în opinia noastră astfel de acte, având ca obiect drepturi eventuale asupra unei moșteniri, ar trebui să fie lovite de nulitate absolută în toate cazurile. Dacă prin lege specială s-ar permite derogarea de la aceste dispoziții, prin înlăturarea sancțiunii nulității absolute, măsura ar fi în opinia noastră imorală, persoanele care urmează să moștenească ar avea interes ca cel care lasă moștenirea să moară, pentru a intra mai repede în posesia

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax: 311 69 01
Web: www.csm1909.ro

bunurilor cu privire la care au încheiat acte juridice.

- **Art. 972** – Se propune reformularea textului astfel:

"Art.972 – (1) Este de drept nedemnă de a moșteni:

a) persoana condamnată pentru săvârșirea unei **infracțiuni de omor sau a unei tentative de omor față de cel care lasă moștenirea;**

b) persoana condamnată pentru săvârșirea, înainte de deschiderea moștenirii, a unei infracțiuni **de omor sau a unei tentative de omor, față de un alt succesibil (.....)"**

- **Art. 977** – Se propune reformularea textului alin. (3) astfel:

„(3) În lipsa moștenitorilor legali sau testamentari, patrimoniul defunctului se transmite comunei, orașului sau, după caz, municipiului **de la locul deschiderii moștenirii și intră în domeniul lor privat."**

(Pentru corelarea cu dispozițiile art. 1148 din proiect)

- **Art. 979** – Nu suntem de acord ca reprezentarea succesorală să funcționeze și în cazul nedemnului.

Avem în vedere faptul că, în cadrul reprezentării succesorale, reprezentantul nu vine la moștenire în nume propriu, ci în numele reprezentatului, ceea ce presupune că cel reprezentat trebuie să îndeplinească el însuși condițiile necesare pentru a veni la moștenirea defunctului. Or, din moment ce nedemnul nu îndeplinește condițiile de a veni la moștenire în nume propriu, concluzia logică este aceea că nu poate moșteni nici prin reprezentant.

De aceea, în opinia noastră trebuie menținută soluția actuală, potrivit căreia reprezentarea succesorală funcționează numai în cazul predecesului, nefiind justificată în

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax:311 69 01
Web: www.csm1909.ro

cazul nedemnului.

Practic, art. 979 face ineficientă sancțiunea nedemnității succesorale, întrucât chiar dacă nedemnul nu moștenește în nume propriu, poate moșteni prin reprezentant.

- **Art. 981** – La alineatul (1) este valabilă observația de la punctul precedent.

- **Art. 1027** – Apreciem că alin. (2) ar trebui eliminat, întrucât ar trebui ca neexecutarea promisiunii de donație să nu îl îndreptățească pe creditorul promisiunii la daune-interese.

Dacă această soluție ar fi justificată în cazul promisiunii bilaterale de a contracta având ca obiect încheierea unui contract sinalagmatic – ex: promisiunea de vânzare-cumpărare – întrucât ambele părți își asumă obligații de a face, situația nu este aceeași în cazul promisiunii de donație care naște obligații numai în sarcina promitentului.

Faptul că beneficiarul a acordat terților unele avantaje, în considerarea promisiunii, reprezintă, în opinia noastră, un risc asumat, care nu-l îndreptățește la daune-interese.

Trebuie să avem în vedere și faptul că, este posibil ca, ulterior promisiunii de donație, să intervină motive care justifică neexecutarea (în afară de motivele care atrag revocarea de drept a promisiunii).

- **Art. 1114** – Propunem eliminarea alin. (3), întrucât, în opinia noastră, termenul de opțiune succesorală este un termen de decădere și nu de prescripție.

Dreptul de opțiune succesorală este definit în doctrină ca fiind acel drept subiectiv născut în persoana succesorilor odată cu decesul celui care lasă moștenirea, de a alege între acceptarea moștenirii sau renunțarea la aceasta.

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax:311 69 01
Web: www.csm1909.ro

Or, deosebirea esențială între termenul de decădere și termenul de prescripție constă tocmai în efectul produs de împlinirea termenului - stingerea dreptului subiectiv însuși în cazul termenului de decădere și stingerea dreptului material la acțiune în cazul termenului de prescripție.

Avem în vedere faptul că împlinirea termenului de 1 an are ca efect stingerea dreptului subiectiv de opțiune succesorală și nu a unui drept material la acțiune.

- **Art. 1122** – Apreciem că o atitudine pur pasivă, de dezinteres a unui succesibil față de masa de împărțit, succesibil care nu înțelege nici să uzeze de dispozițiile art. 1130 Cod Civil (având poate în vedere și cheltuielile implicate), dar nici să realizeze un minim act care să presupună acceptarea tacită, nu poate să-i confere acestuia, prin lege, un drept asupra moștenirii. Considerăm că actuala reglementare, care îi consideră pe acești succesibili străini de moștenire prin neacceptare, este morală.

- **Art. 1233** – Textul permite și creează posibilitatea unor abuzuri ale unor persoane care ar putea invoca lipsa de pregătire ori experiență pentru a solicita anularea unor acte care se dovedesc neconvenabile la un moment dat.

Cu atât mai periculos pentru siguranța circuitului civil se dovedește un astfel de mod de reglementare în condițiile concrete ale economiei românești.

Ceea ce a caracterizat circuitul civil în România ultimilor ani a fost tocmai nesiguranța sporită,cu directa consecință a practicii neunitare,a desființării unor acte,ceea ce nu este de dorit.

- **Art. 1264** – Textul stabilește că este lovit de nulitate relativă contractul dacă au fost nesocotite dispozițiile legale referitoare la capacitatea de exercițiu și așa mai departe.

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax:311 69 01
Web: www.csm1909.ro

Apreciem că plasarea lipsei capacității de a contracta printre cauzele de nulitate relativă este greșită din următoarele motive:

În primul rând, pentru ca art. 1188 din proiect numește cele cinci condiții esențiale pentru validitatea unui contract, la pct. 1 vorbind despre *capacitatea de a contracta*. Or dacă este o condiție esențială de validitate a contractului, ea ar trebui să se bucure de aceeași protecție ca și celelalte condiții enunțate de text, lipsa ei atrăgând ca și în cazul celorlalte, nulitatea absolută.

Propunem introducerea lipsei capacității de a contracta printre cauzele de nulitate absolută.

- **Art. 1287** – Apreciem că ar trebui menținută regula tradițională consacrată de dreptul civil român – res perit domino – potrivit căreia, la momentul dobândirii dreptului de proprietate, cumpărătorul suportă și riscul pieirii lucrului.

În opinia noastră este normal ca proprietarul bunului, care exercită toate atributele dreptului de proprietate, să suporte și riscul de pieire al bunului.

- **Art. 1293** – Propunem eliminarea părții finale a textului „dacă prin lege nu se prevede altfel".

În opinia noastră nu trebuie să se permită derogarea prin legi speciale de la acest principiu, întrucât apreciem că este inacceptabil ca un contract încheiat între anumite persoane să producă efecte față de terțe persoane care nu au participat la încheierea acestuia – să nască drepturi și obligații în beneficiul, respectiv în sarcina acestora.

Aceasta ar presupune o extindere a forței obligatorii a contractelor și asupra unor terțe persoane care nu și-au manifestat voința în acest sens.

Dacă acceptăm faptul că manifestarea de voință a părților dă naștere unor drepturi

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax: 311 69 01
Web: www.csm1909.ro

și obligații, trebuie să acceptăm și faptul că, în lipsa manifestării de voință, nu se pot naște asemenea drepturi și obligații în beneficiul/în sarcina părților.

- **Art. 1384** – În privința răspunderii pentru fapta minorului sau a celui pus sub interdicție, considerăm că este deficitar redactat întrucât rămân în afara sferei de răspundere persoane care au atribuții de supraveghere a unor minor sau a unor persoane puse sub interdicție, atribuții acordate în temeiul unei hotărâri judecătorești. Ne referim aici la asistentul maternal, tutorele sau o altă persoană decât părintele căreia i-a fost plasat un minor, ori are în supraveghere un interzis judecătoresc. Considerăm că și acestor persoane ar trebui să le incumbe răspunderea pentru prejudiciile cauzate de minori, ori interzisul judecătoresc.

Pentru a asigura o protecție reală a victimei credem că o corectă redactare a art. 1384 ar trebui făcută în sensul următor: „cel care în temeiul legii a unui contract ori a unei hotărâri judecătorești este obligat să supraveghere un minor sau o persoană pusă sub interdicție răspunde de prejudiciul cauzat altuia de către aceste din urme persoane".

- **Art. 1562** – Propunem eliminarea textului, întrucât acesta permite o apreciere subiectivă a uneia dintre părțile contractului, apreciere care poate determina o cerere abuzivă de rezoluțiune a contractului înainte de scadență.
Pe de altă parte, este posibil ca situația avută în vedere la formularea cererii de rezoluțiune anticipată să se schimbe până la data scadenței, astfel încât partea să fie în măsură să-și execute obligația.

- **Art. 1661** – Propunem eliminarea textului „sau, după caz, se obligă să transmită proprietatea unui bun", urmând ca alin. (1) să fie reformulat astfel:

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax: 311 69 01
Web: www.csm1909.ro

„(1) Vânzarea este contractul prin care vânzătorul transmite cumpărătorului proprietatea unui bun în schimbul unui preț pe care cumpărătorul se obligă să-l plătească."

Actuala formulare creează confuzie cu privire la natura convenției – contract sau antecontract de vânzare-cumpărare.

- **Art. 2202** – La alin. (1), trimiterea la prevederile art. 622^{20}- 622^{85} este greșită, întrucât aceste articole nu există.

- **Art. 2270** – Ar trebui eliminată posibilitatea ca transformarea întreținerii în rentă să fie dispusă în cazul decesului debitorului, întrucât aceasta ar însemna o încălcare a voinței creditorului, în condițiile în care acesta nu este în culpă. Moștenitorii debitorului trebuie să continue prestarea obligației asumate de autorul lor și numai în ipoteza unei imposibilități obiective, să poată solicita înlocuirea.

- **Art. 2387** – Apreciem că există contradicție între alineatele (1) și (2).

Dacă forma autentică este cerută ad validitatem, atunci întregul contract trebuie să îmbrace această formă și nu numai consimțământul constituentului.

Prin urmare, propunem eliminarea alin. (2).

- **Art. 2511** – Folosirea termenului „acțiune în anulare" duce la concluzia că este vorba de o nulitate relativă și nu absolută. Or, acțiunile în anulare sunt prescriptibile, având în vedere faptul că sancțiunea nulității relative intervine atunci când, la încheierea actului juridic, sunt încălcate norme legale care ocrotesc un interes personal.

Prin urmare, pentru a fi imprescriptibilă, acțiunea prevăzută la punctul 4 ar trebui

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax:311 69 01
Web: www.csm1909.ro

să fie o acțiune în constatarea nulității absolute a certificatului de moștenitor.

Deducem că, rațiunea avută în vedere atunci când această acțiune a fost declarată imprescriptibilă, este aceea că aspectele vizate sunt de ordine publică

Prin urmare, pentru a exista concordanță între felurile nulității și regimul juridic aplicabil, propunem modificarea sau eliminarea punctului 4.

- **Art. 2512** – La alineatul (1), propunem eliminarea părții finale a textului „afară de cazul în care prin lege s-ar dispune altfel", întrucât se încalcă principiul de drept *accesorium sequitur principale.*

- **Art. 2513** – Propunem eliminarea alin. (1), întrucât, la fel ca și în cazul precedent, se încalcă principiul de drept *accesorium sequitur principale.*

- **Art. 2517** – Apreciem că prevederea posibilității de renunțare tacită la prescripție este de natură să creeze dificultăți, întrucât implică o apreciere subiectivă pentru a se stabili dacă manifestările unei persoane în acest sens sunt neechivoce.

- **Art. 2518** – Este necesar să se precizeze dacă este vorba de cel lipsit total sau doar parțial de capacitatea de a înstrăina sau a se obliga, prin corelare cu Titlul II, Cap.I, Secțiunea a 2-a.

- **Art. 2521** – Propunem eliminarea alineatelor (2) și (3), având în vedere că prescripția extinctivă are, printre altele, rolul de a asigura securitatea raporturilor juridice civile, aspect care, în opinia noastră, este de interes general.

În ipoteza în care nu se acceptă eliminarea, propunem modificarea în sensul ca, organul de jurisdicție competent, chiar dacă nu poate aplica din oficiu prescripția, să o

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax: 311 69 01
Web: www.csm1909.ro

poată invoca din oficiu și să o supună discuției părților. Astfel s-ar asigura un echilibru între respectarea interesului general și ocrotirea interesului personal al părților.

- **Art. 2524** – Propunem eliminarea alineatelor (3) și (4), având în vedere că este necesar, în interesul securității raporturilor juridice, să se asigure un regim juridic unitar pentru prescripția extinctivă, prin reglementarea acestei instituții exclusiv prin lege și nu prin acordul părților.

- **Art. 2554** – Propunem eliminarea de la alin. (1) a textului „sau prin voința părților", având în vedere că, așa cum am arătat și la articolul precedent, este necesar, în interesul securității raporturilor juridice, să se asigure un regim juridic unitar pentru temenele de decădere, prin reglementarea acestora exclusiv prin lege și nu prin acordul părților.

Art. 2555 - Este necesar să se precizeze criteriile în funcție de care se apreciază caracterul excesiv de dificil al exercitării dreptului sau săvârșirii actului.

- **Art. 2556** – Pentru a înlătura orice echivoc, apreciem că soluția ar fi definirea termenului de decădere și a termenului de prescripție extinctivă.

În reglementarea propusă este posibil ca, deși din lege nu rezultă în mod neîndoielnic faptul că un anumit termen este de decădere, împlinirea acestuia să aibă ca efect stingerea dreptului subiectiv însuși.

Or, în această situație, ar fi greșit să se aplice regulile de la prescripție.

- **Art. 2558** – Propunem eliminarea, pentru corelarea cu propunerea de la art.

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel: 311 69 00; Fax: 311 69 01
Web: www.csm1909.ro

Anexă la Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 638 din 2 aprilie 2009

2554.

- **Art. 2602** - La alin. (2), pentru unitate terminologică, propunem înlocuirea termenului „împărțelii" cu termenul „partajului".

PREȘEDINTE

Judecător Virgil Viorel ANDREIEȘ

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 06110
Tel. 311 69 00; Fax: 311 69 01
[illegible]@csm1909.ro